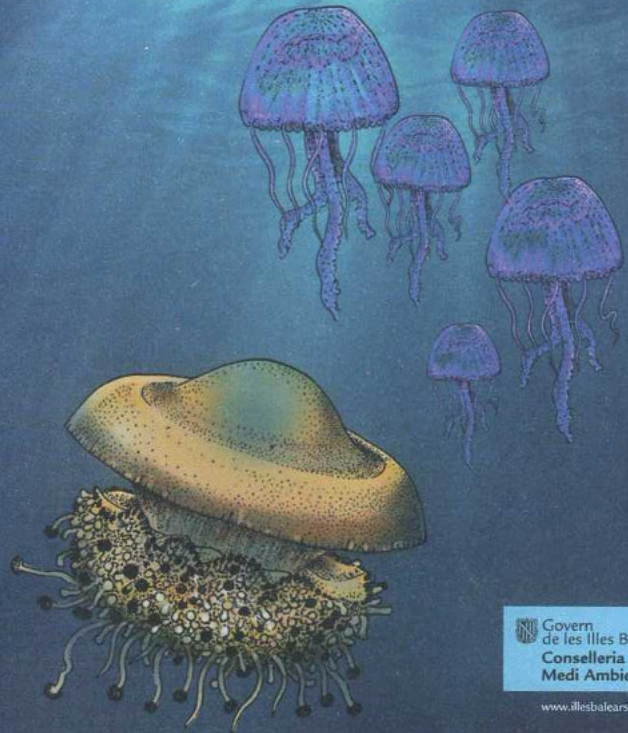

GRUMERS A LA MAR BALEAR

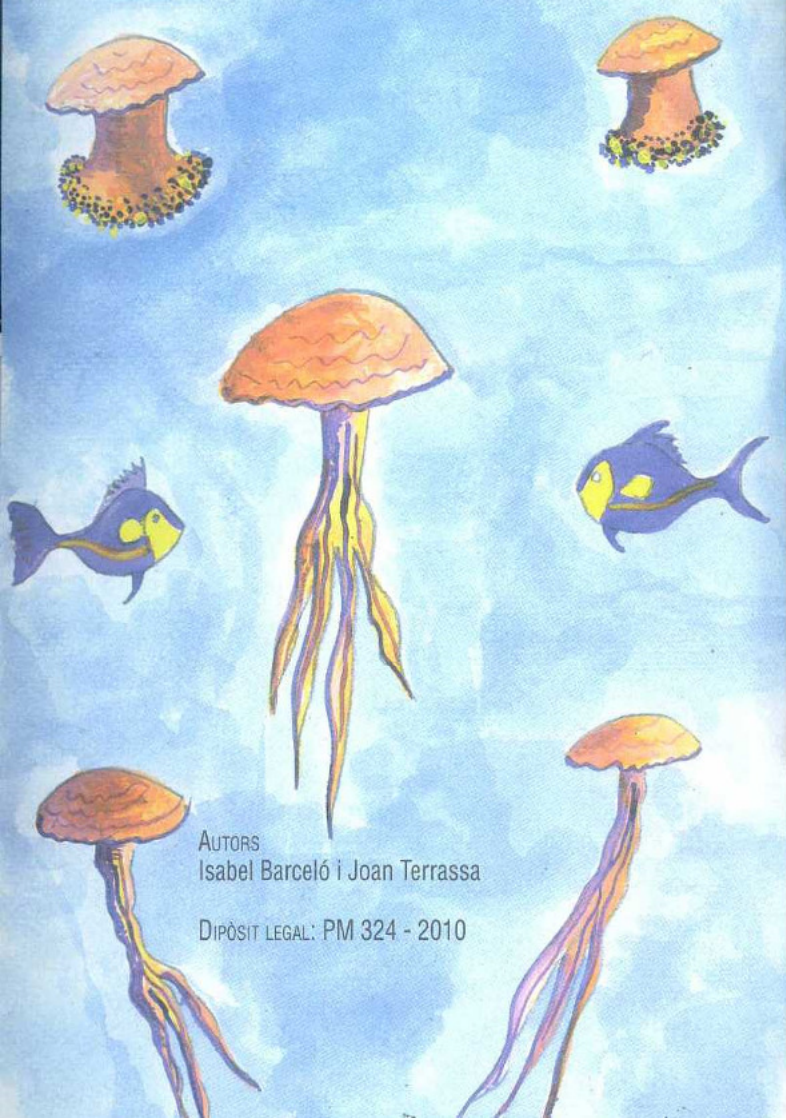
Govern de les Illes Balears
Conselleria de Medi Ambient
Direcció General de la Mar

Govern de les Illes Balears
Conselleria de Medi Ambient

www.illesbalears.cat

AUTORS
Isabel Barceló i Joan Terrassa

DIPÒSIT LEGAL: PM 324 - 2010

GRUMERS, BRUMERS, MEDUSES, BÒRNS, BORMS

Fa més de 600 milions d'anys que habiten tots els mars i oceans del planeta, en totes les profunditats i temperatures.

Viuen mar endins i són arrossegats pels corrents marins i pels vents dominants.

La seva organització és molt senzilla. Es componen de més d'un 95% d'aigua, la qual cosa els dona la transparència i la consistència gelatinosa que els caracteritzen. No presenten cap tipus d'esquelet, ni extern ni intern.

L'arribada a les nostres costes és un fenomen natural que s'ha intensificat durant els darrers anys. Les causes són, entre d'altres:

* L'augment de nutrients que suposa part de la contaminació marina.

* La desaparició i la disminució dels predadors per la sobrepesca.

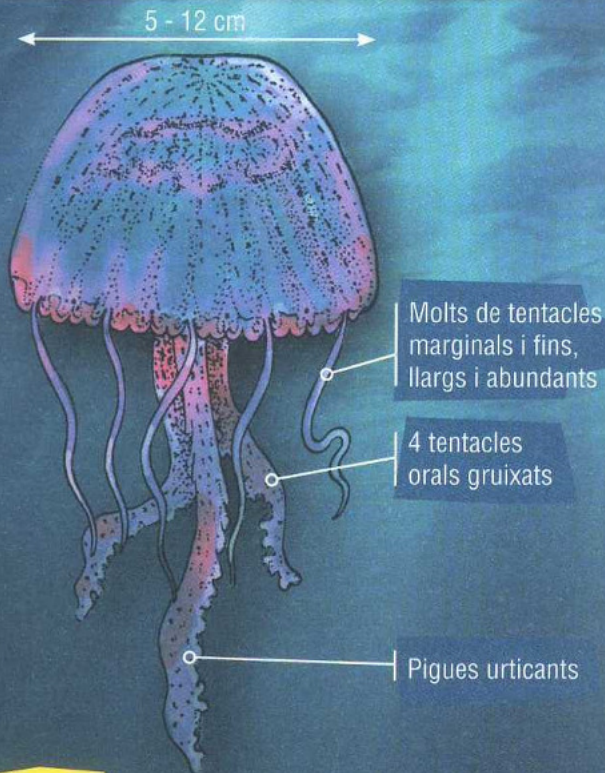
* L'augment de la temperatura de l'aigua a causa del canvi climàtic.

No ens veuen ni ens ataquen: simplement hi topam. Alguns ens produiran picor, urticària i lesions a la pell, però no tots ho faran amb la mateixa intensitat.

Al Mediterrani se'n poden trobar unes 300 espècies, i només unes quantes hi són habituals.

CONEIX ELS NOSTRES GRUMERS!

GRUMER LUMINESCENT / *Pelagia noctiluca*

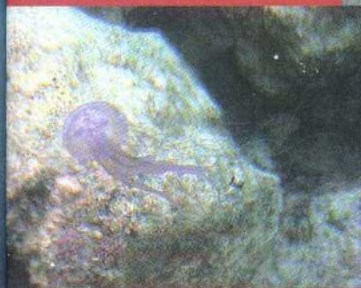
Descripció: Grumer petit, amb una coloració que va del rosa al violeta brillant. L'ombrel·la i els tentacles orals són recoberts de pigues urticants.

Distribució: Mediterrani i Atlàntic

CURIOSITATS:

Els tentacles marginals hi són gairebé invisibles i poden arribar a diversos metres de longitud, la qual cosa fa que sigui fàcil entrar-hi en contacte.

Es sol concentrar en esbarts i arriba a les costes sobretot per l'estiu, encara que es poden veure tot l'any. Les pigues són acumulacions de cèl·lules urticants i en té per tot el cos.

Fora de l'aigua encara seran perillosos durant unes 24 hores.

HÀBITAT:

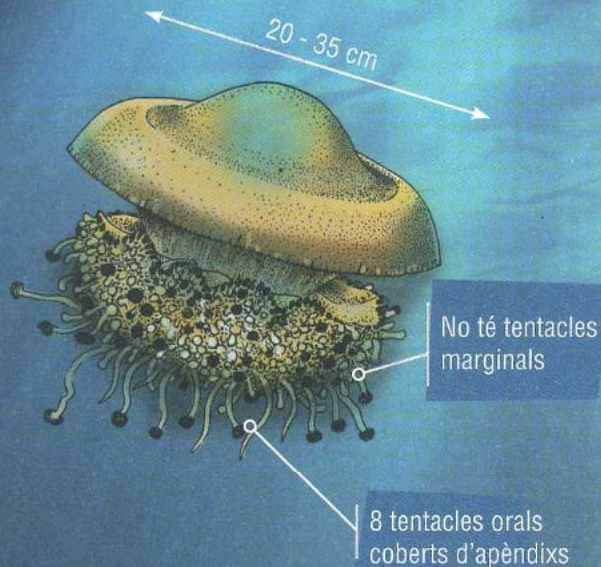
És l'espècie més comuna i freqüent de les nostres aigües, i es troba a totes les profunditats.

PERILLOSITAT: ALTA

És la que més picades provoca.

El verí, a més de coïssor, pot produir dolor intens i, a determinades persones al·lèrgiques, nàusees, enrampades i dificultats respiratòries.

OU FRIT / *Cotylorhiza tuberculata*

Descripció: Grumer gros, d'ombrel·la aplanada amb una elevació al centre que sembla talment un ou fregit. Entre els tentacles es veuen nombrosos apèndixs d'un preciós color lila.

Distribució: Mediterrani i Atlàntic

CURIOSITATS:

La coloració groga-verdosa es deu a algues simbiòtiques: les zooxantel·les.

Sol anar acompanyada d'alevins de diverses espècies de peixos com sirvioles, bogues, sorells... que hi troben refugi.

HÀBITAT:

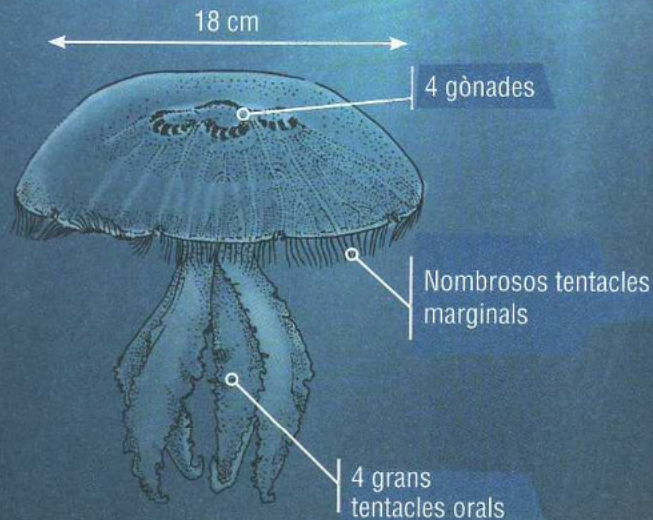
Espècie molt freqüent que es troba a les aigües superficials de mar endins i del litoral.

PERILLOSITAT: BAIXA

Espècie d'efectes poc irritants, perquè té els tentacles molt curts i poc urticants.

A persones al·lèrgiques els pot produir irritació lleu de la pell i picor.

GRUMER, BORN / *Aurelia aurita*

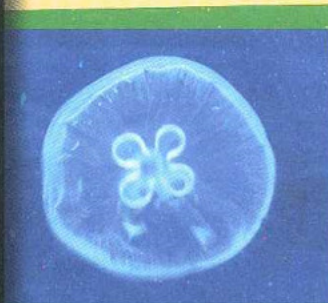
Descripció: Grumer amb l'ombrell a en forma de plat, transparent i de color un poc blau blanquinós. En són molt representatius els 4 òrgans reproductors, en forma de ferradura, que el caracteritzen.

Distribució: Mediterrani i Atlàntic

CURIOSITATS:

Generalment solitari, encara que també se'n poden veure eixams.

De vegades, els exemplars adults viatgen amb multitud de peixos alevins.

Poden presentar explosions poblacionals d'abril a agost.

HÀBITAT:

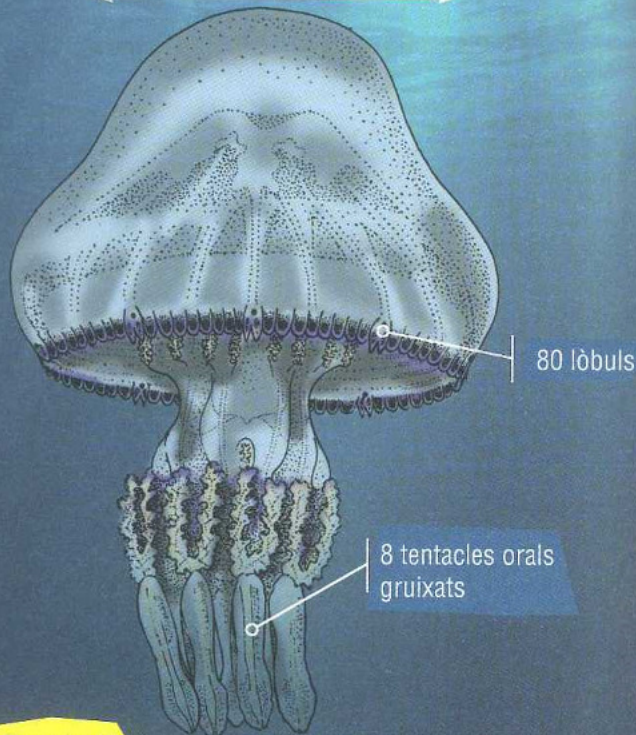
Espècie abundant i freqüent a alta mar i en aigües costaneres.

PERILLOSITAT: MOLT BAIXA

No produeixen picades doloroses, perquè tenen poques cèl·lules urticants i per l'escassa toxicitat del verí.

GRUMER, BORN BLAU / *Rhizostoma pulmo*

10 - 70 cm

Descripció: Grumer gros, de coloració blanquinosa amb l'ombrel·la acampanada i de vegades més llarga que ampla, rivetejada de blau violeta. No presenta tentacles marginals.

Distribució: Mediterrani i Atlàntic

CURIOSITATS:

És una de les espècies més grosses de la Mediterrània. Pot arribar al metre de longitud.

Sol anar acompanyat d'alevins de diverses espècies de peixos com sirvioles, bogues, sorells...

S'observa, principalment, de maig a novembre.

És habitual de maig a novembre, però es pot trobar tot l'any.

HÀBITAT:

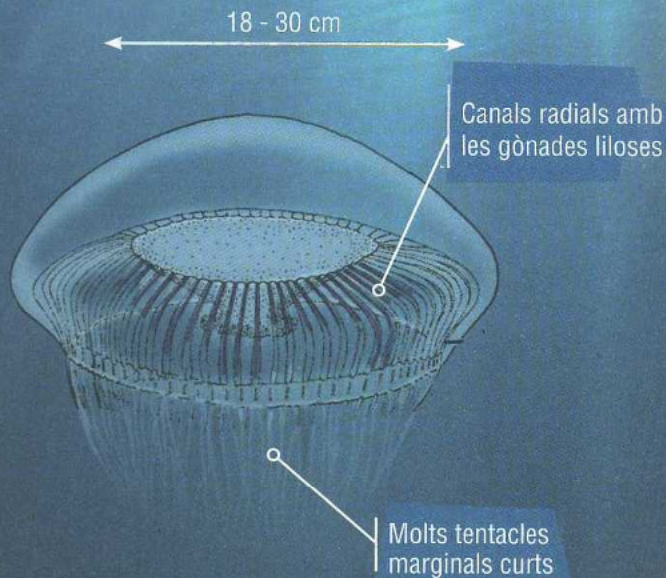
Espècie freqüent en aigües superficials. Durant els darrers anys, la seva abundància ha anat en augment i se n'han detectat arribades massives a les Balears i a Catalunya.

PERILLOSITAT: MITJANA

És una espècie d'efectes poc irritants, encara que el contacte pot produir una picor i coïssor intenses, però en general no deixa marques a la pell.

Per la mida i la coloració és bona de veure i, per tant, d'esquivar.

GRUMER, BORN / *Aequorea forskalea*

Descripció: Espècie de mida grossa. L'ombrel·la és transparent i deixa veure els canals radials amb les gònades de color entre violeta i blau fosc. Presenta nombrosos tentacles marginals curts, però no té tentacles orals.

Distribució: Mediterrani i Atlàntic

CURIOSITATS:

Sinònims: *A. victoria* i *A. aequorea*.

D'aquesta espècie s'extreu una proteïna fluorescent anomenada GFP -*Green Fluorescent Protein*-, eina de marcatge fonamental en biologia molecular i medicina.

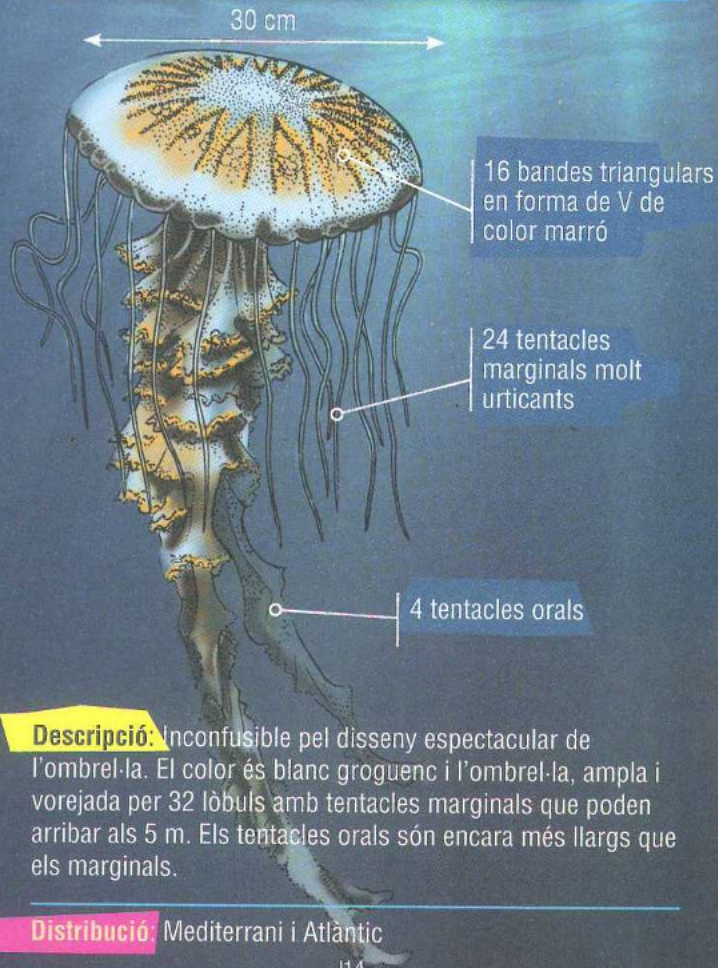
HÀBITAT:

Espècie comuna que es troba a tots els oceans. Pròpia de mar endins, arriba a les costes, sobretot d'abril a maig. Es sol concentrar en grans esbarts de centenars d'individus.

PERILLOSITAT: MOLT BAIXA

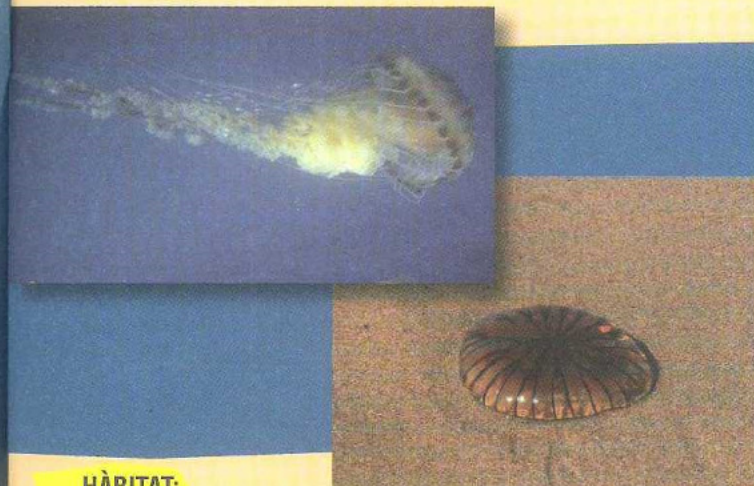
No produeixen picades doloroses per la poca efectivitat de les cèl·lules urticants i per l'escassa toxicitat del verí.

GRUMER, RADIAT / *Chrysaora hysoscella*

CURIOSITATS:

Espècie solitària però que, de vegades, es veu en eixams. Entre els tentacles, s'hi troben habitualment alevins de sorell que, una vegada que arriben a la mida adequada, abandonen el grumer per formar part de moles.

HÀBITAT:

Espècie pròpia d'aigües superficials de mar endins, POC COMUNA a la costa i molt poc freqüent a les Balears.

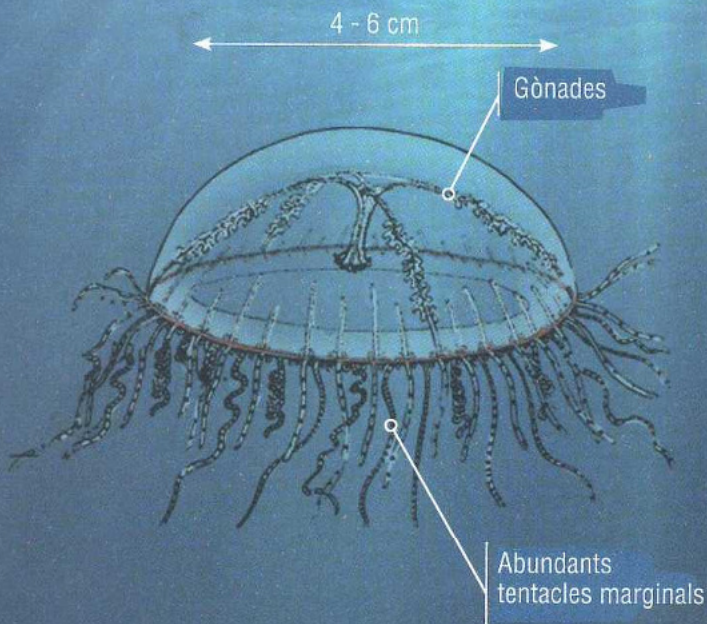
PERILLOSITAT: ELEVADA

Els efectes de la picada són de picor i de coïssor fortes al principi. Tot d'una apareixen lesions doloroses a la pell, tipus cremada, que poden durar.

La toxina és similar a la de la *Pelagia noctiluca*. És recomanable ser-ne atès.

GRUMER, BORN / *Olindias phosphorica*

Descripció: Petit grumer transparent, amb quatre gònades radials i amb l'ombrel·la vorejada de petits tentacles de color blavenc o roig.

Distribució: Mediterrani i Atlàntic

CURIOSITATS:

Es pot trobar a totes les costes i en qualsevol estació. És especialment freqüent a partir d'agost.

HÀBITAT:

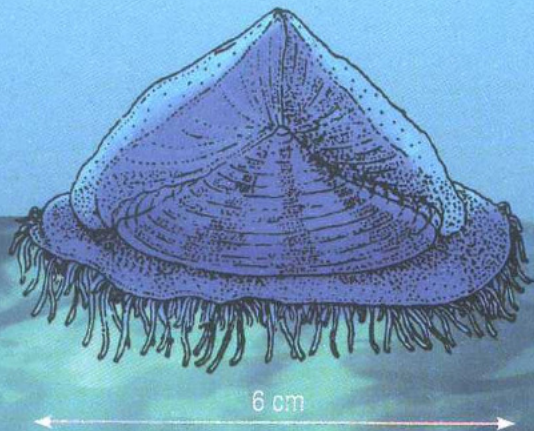
Espècie comuna, habitual al nostre litoral i de localització costanera, normalment associada a zones molt concretes de praderies de posidònia.

PERILLOSITAT: MITJANA

És una espècie irritant, el contacte amb la qual pot produir picor i coïtja intenses, però en general no deixa cap marca a la pell. La picada és dolorosa i similar a la d'una vespa.

BARQUETA DE SANT PERE / *Vetella vetella*

Tot i tenir aspecte de grumer, es traca d'una colònia d'individus.

Descripció: Colònia flotant de mida petita en forma de disc ovalat de color blau elèctric, amb una estructura en forma de vela enmig. Per tot el voltant es troba un anell d'individus "pòlip" que semblen tentacles.

Distribució: Mediterrani i Atlàntic

CURIOSITATS:

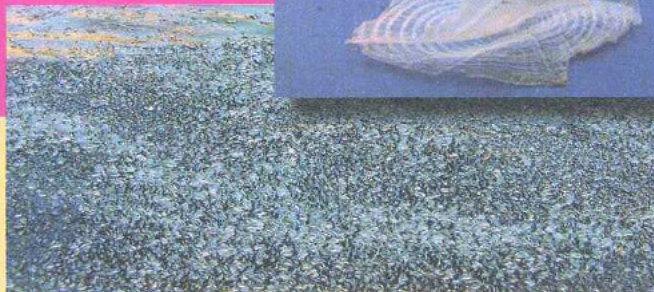
Es col·loquen de manera que la vela s'orienta 40° respecte de la direcció del vent.

Tot i que és poc freqüent, per primavera i durant la tardor se'n poden produir grans acumulacions a la costa, on moren i produeixen una olor forta de marisc pudent.

Seques pareixen trossos de plàstic.

Pot arribar a cobrir quilòmetres quadrats de superfície marina.

HÀBITAT:

Espècie comuna.

PERILLOSITAT: INOFENSIVA

El verí es totalment inofensiu per a l'home, però no per als crustacis dels quals s'alimenta.

CARAVEL-LA PORTUGUESA / *Physalia physalis*

Tot i tenir aspecte de grumer, es tracta d'una colònia d'individus.

Surador molt cridaner, fàcil de veure i reconèixer

Nombrosos "tentacles" que poden arribar als 30 m de llarg

Descripció: Colònia flotant de "pòlips i meduses", amb una estructura característica que fa de surador, en forma de globus de color blau cel violeta tornassolat i ple de gas, i amb una part submergida formada per molts individus "pòlip" que semblen tentacles.

Distribució: Espècie de l'Atlàntic que, MOLT ocasionalment, entra a la Mediterrània occidental per l'estret de Gibraltar amb els corrents marins

CURIOSITATS:

Utilitza el surador a manera de vela per navegar per l'oceà impulsada pel vent, cosa que explica el nom de "caravel·la" o "fragata", sense controlar en absolut el desplaçament.

La part més perillosa són els tentacles, que contenen devers 100.000 cèl·lules urticants per cm² amb una potent toxina.

HÀBITAT:

Espècie d'alta mar, d'aigües menys salines que les de la mediterrània

PERILLOSITAT: MOLT ALTA

Per la gran concentració i potència del verí, pot produir greus trastorns si la persona hi és especialment sensible. Es recomana ser-ne atès sempre per personal sanitari tot d'una. A les Balears no es coneix cap cas de picada d'aquesta espècie.

ANOTACIONS

ANOTACIONS
